

Dementievriendelijk Zwevegem

Actieplan 2018 - 2019

INHOUDSTAFEL

Inleiding	2
Wat is dementie?	3
Enkele cijfers	5
Cijfergegevens voor Zwevegem	6
Acties 2018	7
Acties 2019	17
Acties mee te nemen	19
Aanbevelingen voor het beleid	21
Acties niet te realiseren	22
Lijst met afkortingen	22

INLEIDING

Elke 4 seconden komt er in de wereld iemand bij die een of andere vorm van dementie heeft. Tegen 2060 zal het huidige aantal verdubbeld zijn. Dementie is dus meer dan een uitdaging. Niet alleen voor de zorgsector, maar voor de hele samenleving. Een dementievriendelijke gemeente kan een belangrijke rol spelen.

Ongeveer 70% van de mensen met dementie leeft thuis. Een goede woonomgeving waar er voldoende zorg en ondersteuning is, verhoogt de levenskwaliteit bij personen met dementie en hun omgeving. Een dementievriendelijke omgeving waardoor mensen langer thuis kunnen blijven en hun levenskwaliteit toeneemt, maakt de kosten beheersbaar.

Lokale besturen zijn van groot belang om dementie bespreekbaar te maken. Het zijn de warmte, de betrokkenheid en de menselijkheid van iedereen binnen de gemeente die zorgen voor dementievriendelijke acties.

Ook de gemeente Zwevegem wilde de problematiek van dementie onder de aandacht brengen. Een werkgroep bestaande uit deskundigen van de WZC St-Amand, Woonzorgzone Curando Zuid, DVC De Zilverberk, Expertisecentrum Dementie Sophia Kortrijk, Thuiszorg OCMW en de gemeente brainstormden over de mogelijke aanpak voor Zwevegem.

Op 3 februari 2018 vond een denkdag plaats in het Gemeentepunt van Zwevegem. Iedereen was welkom om mee te denken over mogelijke acties om van Zwevegem een dementievriendelijke gemeente te maken. Ook alle samenwerkende partners (thuiszorgdiensten, huisartsen, zelfstandigen ...) werden uitgenodigd. 30 geëngageerde mensen beantwoordden onze oproep.

Zij wisselden op deze zaterdagvoormiddag in werkgroepjes ervaringen en ideeën uit en zochten hoe krachten kunnen worden gebundeld.

Op 27 maart 2018 werd tijdens het feedbackmoment alle voorstellen en ideeën afgetoetst bij de 30 aanwezigen op haalbaarheid en of ze realistisch zijn. Vervolgens werden ze opgenomen in een gemeentelijk actieplan.

WAT IS DEMENTIE? *

Psychiaters spreken van dementie wanneer er een betekenisvol **verlies** (1) is van verstandelijke vermogens op minstens 1 van deze domeinen:

- Aandacht
- Plannen, organiseren en beslissen
- Leren en geheugen
- Taal
- Waarneming en handelen
- Begrijpen en sociale situaties

Dementie is geen gewone ziekte, het is een **syndroom** (2).

(1) Betekenisvol verlies

hulp nodig hebben om een aantal dagdagelijkse dingen te kunnen doen

(2) Een syndroom

een geheel van symptomen van de onderliggende ziekte

**Informatiebrochure 'Er zijn voor mensen met dementie – Samen op weg naar meer kwaliteit van leven'*

Auteur: Patrick Verhaest, projectmedewerker Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw

Oorzaken?

Een 60-tal ziektes of aandoeningen kunnen dementie veroorzaken:

Ziekte van Alzheimer	50 à 60%
Vasculaire dementie	10 à 15%
Mengvorm van AD en VD	10 à 20%
Lewy-Body dementie	10 à 15%
Frontotemporale dementie	10%
Overige	5%

De verschillende fases binnen het dementieproces:

Beginnende dementie	Fase van het bedreigde-ik
Matige dementie	Fase van het verdwaalde-ik
Ernstige dementie	Fase van het verborgen-ik
Zeer ernstige dementie	Fase van het verzonken-ik

ENKELE CIJFERS

In Vlaanderen hebben naar schatting **122.000 mensen** dementie. Het aantal mensen met dementie zal als gevolg van de vergrijzing **tegen 2060 verdubbeld zijn**.

Leeftijd is de belangrijkste risicofactor voor dementie. De kans op dementie neemt sterk toe met de leeftijd:

- Ruim **10%** van de mensen **boven de 65 jaar** heeft dementie
- Ruim **20%** van de mensen **boven de 80 jaar** heeft dementie
- Ruim **40%** van de mensen **boven de 90 jaar** heeft dementie

Het aantal mensen met **jongdementie (- 65 jaar)** schatten we in Vlaanderen rond 5.400 personen.

Er is een gat van ongeveer één jaar tussen de eerste symptomen van dementie en het opmerken ervan door de partner of familie.

Pas twee tot drie jaar na de eerste tekenen wordt de diagnose gesteld door een arts. Bij jongdementie duurt dit nog eens dubbel zo lang.

70% van de mensen met dementie woont thuis en wordt verzorgd door hun naaste familie en/of omgeving.

CIJFERGEGEVENS VOOR ZWEVEGEM

Zwevegem (2017) heeft 24.530 inwoners waarvan 4.893 met een leeftijd van 65 tot 95 jaar.

Leeftijd	Aantal	Prevalentie %	Vermoedelijk aantal personen met dementie in Zwevegem
65 - 69	1304	1,6	21
70 - 74	1184	3,5	41
75 - 79	863	7,4	64
80 - 84	824	15,7	129
85 - 89	510	26,2	134
90 - 94	171	41,0	70
> 95	37	46,3	17
TOTAAL	4893		476

Dementie treft drie keer zoveel betrokken personen (mantelzorgers en professionele hulpverleners) als het aantal patiënten (1.428).

In Zwevegem zijn er dus 1.904 betrokken personen (personen met jongdementie niet meegerekend omwille van geen cijfergegevens).

ACTIES 2018

INFO

Trekkers

Expertisecentrum
Dementie Sophia,
Gemeente
Zwevegem

Partners

Vrijwilligers van het
WZC, Zorgnetwerk,
Leden adviesraden,
Chauffeurs DVC ...

Spreker

Vandenbroucke
Kathleen

Data

6 november 2018
10 u. tot 12 u.

13 november 2018
13.30 u tot 15.30 u

Infonamiddag voor vrijwilligers

De kennis over dementie is bij veel vrijwilligers beperkt. Tijdens een algemene opleiding wordt er stilgestaan bij:

- Wat is dementie?
- Welke symptomen?
- Hoe omgaan met?
- Misverstanden

Het Expertisecentrum Dementie Sophia verzorgt de opleiding.

Alle vrijwilligers van het WZC Sint-amand, Woonzorgzone Curando Zuid, Zorgnetwerk, de adviesraad voor gezins- en welzijnsbeleid, de ouderenadviesraad en alle geïnteresseerden worden uitgenodigd.

Aanspreekpunt Gemeentepunt en WZC

Het opstarten van verschillende aanspreekpunten:

In de WZC en binnen het OCMW zijn de referenten dementie de contactpersonen.

In de eerste fase komt er een e-mailadres: dementie@zwevegem.be.

De coördinator van het project beheert de mailbox. Afhankelijk van de vraag wordt deze doorgestuurd naar de desbetreffende deskundige.

Voorlopig wordt het algemeen telefoonnummer van de gemeente gebruikt.

Idee St-Amand Zwevegem

- Brievenbus voor ideeën aan onthaal
- Foto van referenten dementie aan onthaal met meer uitleg over haar functie
- Artikel in krantje WZC, op Tv's

Idee Woonzorgzone Curando Zuid

- Artikel in krantje WZC

INFO

Trekkers

Woonzorgzone
Curando Zuid,
WZC Sint-Amand,
Gemeente
Zwevegem

Partners

Referenten
dementie WZC,
dienst thuiszorg

Termijn

September 2018

INFO

Trekker

Bibliotheek
Zwevegem

Partners

Woonzorgzone
Curando Zuid, WZC
Sint-Amand

Termijn

Snel te realiseren,
geen einddatum

Samenwerking met de bibliotheek

- Speciale promotie rond werelddag dementie (21 september)
- Op verschillende momenten in de bibliotheek een aantal boeken rond het thema
- Verzamelen van spelen WZC en bezorgen in de bibliotheek
- Alle spelen uitlenen via de bibliotheek
- Opmaak van de dementiekoffer
- Samenwerking met dienst animatie in de WZC's

Project apotheek “niet pluis”

De huisapotheker is door zijn laagdrempeligheid voor zowel de persoon met dementie als de mantelzorger een zeer toegankelijke zorgverstrekker.

Hierdoor kunnen ze een vertrouwensrelatie opbouwen en zijn ze vaak een eerste aanspreekpunt bij vragen of problemen. Apothekers spelen dus een belangrijke rol bij dementie.

Om apothekers daarin bij te staan werd het project FAZODEM (Farmaceutische Zorg voor personen met Dementie) voorgesteld.

De apothekers werken hiervoor nauw samen met de huisartsen.

INFO

Trekkers

West-Vlaamse
vereniging
apothekers

Partners

Apothekers en
huisartsen

Termijn

Opgestart -
evaluatie in het
najaar 2018

INFO

Trekker

S-plus Zwevegem

Partners

Gemeente
Zwevegem, S-plus
mantelzorg

Termijn

Afhankelijk van
goedkeuring project
KBS

Project KBS: "Zorgmoatjes - Buddy- werking voor personen met dementie en hun mantelzorgers"

Via "zorgmoatjes" wil S-Plus de mantelzorg
ontlasten en/of ondersteunen om zo isolement te
voorkomen.

Concreet zijn "zorgmoatjes" vrijwilligers die
gekoppeld worden aan personen met dementie
en/of de mantelzorg.

Via mantelzorgcafés proberen ze het onderling
contact tussen mantelzorgers te stimuleren. Via
deze acties proberen ze bij te dragen aan een
dementievriendelijke gemeente.

Theatervoorstelling "Le Père"

In het najaar brengt het Zwevegems theater het toneelstuk "Le Père".

De voorstelling gaat over een vader met Alzheimer en zijn dochter. De gemeente promoot deze voorstelling bij mantelzorgers en vrijwilligers.

INFO

Trekkers

Zwevegems theater

Partners

Mantelzorgers en
vrijwilligers

Termijn

November 2018

11 - 13 november

16 - 17 november

21 - 23 november

INFO

Trekker

Expertisecentrum
Dementie Sophia

Partners

Loketbedienden
Gemeentepunt:
onthaal, woon- en
leefomgeving,
burgerzaken,
Woonzorgzone
Curando Zuid, WZC
Sint-Amand, OCMW,
Bouwmaatschappij
Eigen Haard,
Bouwmaatschappij
Mijn Huis,
medewerkers
bibliotheek,
wijkagenten...

Spreker

Vandenbroucke
Kathleen

Data

8 november 2018
13.30 u. - 16.30 u.

15 november 2018
13.30 u. - 16.30 u.

Basisopleiding voor loketbedienden

De loketbedienden van de verschillende gemeentelijke diensten zijn het eerste aanspreekpunt voor de burgers. Het is belangrijk dat zij over de nodige kennis beschikken van dementie.

Tijdens een opleiding staan we stil bij:

- Wat is dementie?
- Welke symptomen?
- Hoe omgaan met?
- Misverstanden

Acties in woonzorgcentra

Vanuit de woonzorgcentra starten verschillende kleinere acties.

- *Overzicht van personeel aan de hand van foto's wie waar werkt*
Het is belangrijk voor de bewoners en familie om een zicht te krijgen op wie aanwezig is op welke afdeling.
- *Opvolggesprekken bij opname*
Een opname van een familielid in een woonzorgcentrum is een grote stap. Familie heeft nood aan info over hun familielid. Regelmatige gesprekken tussen de afdeling en de familie zijn noodzakelijk.
- *Af en toe huisdieren in de woonzorgcentra*
Contact met huisdieren is rustgevend voor personen met dementie. De continue aanwezigheid van huisdieren is niet mogelijk. Familieleden en personeelsleden kunnen af en toe hun huisdier meebrengen.
- *Rusthuisbewoners met dementie meenemen tijdens het rolstoelfietsen*
Het woonzorgcentrum Sint-Amand beschikt over rolstoelfietsen. We willen personen met dementie de kans bieden om af en toe mee te gaan tijdens het rolstoelfietsen.

INFO

Trekkers

WZC Sint-Amand,
Woonzorgzone
Curando Zuid

Termijn

Zo snel mogelijk

INFO

Trekker

S-Plus Zwevegem,
Culturele centrale,
Heartbeats,
Gemeente partners:
bewoners, familie
en personeel WZC

Termijn

11 oktober 2018

Film "Opa"

De film "Opa" wordt vertoond aan alle geïnteresseerde rusthuisbewoners en hun familie. Met de toegangsprijs van 5 euro worden er koptelefoons aangekocht voor de VZW Heartbeats.

Heartbeats is een VZW die personen met dementie in contact brengt met hun geliefde muziek. Deze muziek wordt via koptelefoons gebruikt bij de verzorging, in contact met familie ...

Sensibilisering

Er heerst nog te veel taboe over dementie. Het is belangrijk om het thema levend te houden.

Het verspreiden van tips over:

- Wat is dementie?
- Hoe is het te herkennen?
- Hoe ermee omgaan?
- Link met voeding
- Link met bewegen

Waar verspreiden?

- Artikel in Infopunt
- Artikel op website
- Tips in het straatbeeld
- Tips in het WZC

Samenwerken met:

- Scholen
- Muziekscholen
- Jeugddienst
- Sportdienst
- Sueva
- Lokale radio
- Handelaars: broodzakken, bierviltjes ...

INFO

Trekkers

Werkgroep
dementie-
vriendelijke
gemeente

Termijn

Zo snel mogelijk

ACTIES 2019

Vervolgopleiding vrijwilligers en daarna interview

In november 2018 is er een algemene vorming voor vrijwilligers. Vrijwilligers die verder willen meewerken binnen het project kunnen een vervolgopleiding volgen.

Na de opleiding worden tijdens de interviewmomenten vragen over aanpak verder besproken.

Praatcafé voor mantelzorgers

Mantelzorgers zitten met vele vragen. Tijdens praatcafés worden verschillende onderwerpen besproken. Er wordt ook voldoende tijd voorzien voor de ontmoeting tussen de verschillende mantelzorgers.

Inhoud:

- Wat is dementie?
- Welke symptomen?
- Aanpak: aanvaarden - agressie - dag-/nachtritme verstoord
- Rechtenbescherming: financiën - rijbewijs
- Erfelijkheid
- Efficiënt gebruik hulpmiddelen

INFO

Trekkers

Gemeente
Zwevegem, S-Plus
(project KBS)

Partners

Mantelzorgers/
familie bewoners
WZC

Spreker

Vandenbroucke
Kathleen

Termijn

12 februari 2019

ACTIES MEE TE NEMEN

Basisopleiding aanbieden voor handelaars

Het expertisecentrum beschikt over een basisopleiding voor handelaars: "Klant blijft koning". In een nieuwsbrief aan ondernemers wordt het project voorgesteld.

Workshop animatoren

Als animator is het belangrijk om passende activiteiten te organiseren voor personen met dementie. Via een workshop verkrijgen zij ideeën en worden er activiteiten uitgewisseld tussen de verschillende woonzorgcentra.

Theatervoorstelling voor de personeelsleden/ mantelzorgers

"Mistig landschap"

Een theatermonoloog met live saxofoon gebaseerd op het boek "Hersenschimmen" van Bernlef. De voorstelling is een verhaal dat verteld wordt door een acteur die de rol van een persoon met dementie opneemt.

"Mist, mijn moeder en ik"

Een verteltheater door en met Leen Persijn. Ze vertelt openhartig over de ervaringen met haar dementerende moeder. Ze vertelt over haar falend geheugen, haar verward gedrag, haar onrust en achterdocht, haar agressies en de vaak hilarische anekdotes, en hoe ze zelf met dementie leerde omgaan. Tussendoor brengt ze enkele passende teksten en zingt ze een paar liederen.

"Kwijt"

Een liedjesvoorstelling van Koen Dewulf voor mantelzorgers, personeel en ouderen. De persoonlijke verhalen worden afgewisseld met liedjes die het thema uitpuren tot zijn essentie.

Fietsen met hometrainers in de vroegere buurt

Tijdens het fietsen op hometrainers worden beelden uit de vroegere omgeving van de persoon met dementie geprojecteerd.

Samenwerking met muziekschool, scholen en jeugdvereniging

Scholen en verenigingen worden uitgenodigd om een muziekvoorstelling of activiteiten te laten doorgaan in het woonzorgcentrum.

Demiclowns

Demiclowns VZW is een jong, sociaal-maatschappelijke onderneming die psychische zorg aanbiedt voor personen met dementie en hun context. Demiclowns biedt therapeutische zorg vanuit de rol van een clown aan personen met dementie.

Opstarten buddywerking (Project KBS S-Plus)

Vrijwilligers inschakelen in verenigingen en ondersteuning in de thuissituatie, zodat de mantelzorger even op adem kan komen.

Streetvertising

Slogans doorheen de gemeenten over dementie onder de aandacht brengen.

Link met positieve effecten van leefstijl op dementie

Bij iedere actie de nodige linken leggen

AANBEVELINGEN VOOR HET BELEID

Dementievriendelijke wandelingen

Het ontwikkelen van verschillende wandelingen met verschillende belevingsaspecten onderweg, zoals: zitbanken, samenwerken met de horeca ...

Langere openingsuren DVC

Mogelijkheden nagaan voor langere openingsuren voor het DVC. Eventueel een avondmaal voorzien.

Meer gespecialiseerde diensten/DVC/WZC

Alternatieve woonvormen, mogelijkheden van andere woonvormen onderzoeken

Evaluatie toelagen beleid in de gemeente

ACTIES NIET TE REALISEREN

Eigen huisdieren in het WZC

Dit is niet te realiseren omdat er specifieke procedures nodig zijn voor de aanwezigheid van dieren in een woonzorgcentrum.

Schriftje op de kamer van de rusthuisbewoner

Personeel in het woonzorgcentrum wordt heel frequent aangesproken door familieleden. Zou het geen optie zijn om een schriftje bij iedere bewoner te leggen?

- Wet van de privacy
- Hoe boodschappen noteren?

LIJST MET AFKORTINGEN

WZC - woonzorgcentrum/woonzorgcentra

DVC - dagverzorgingscentrum/dagverzorgingscentra

KBS - Koning Boudewijn Stichting

